

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КРЕДИТНОЇ ТРАНСФЕРНО-НАКОПИЧУВАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Гришук О.К., кандидат технічних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна

Язвінська О.М., кандидат історичних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна

Ткаченко В.А., Національний транспортний університет, Київ, Україна

THE STUDENTS' SELF WORK IN A CONTEXT OF THE EUROPEAN COMMUNITY COURSE CREDIT TRANSFER SYSTEM OF THE EDUCATIONAL PROCESS

Gryshchuk O.K., Ph.D., National Transport University, Kyiv, Ukraine

Yazvinska O.M., Ph.D., National Transport University, Kyiv, Ukraine

Tkachenko V.A., National Transport University, Kyiv, Ukraine

САМОСТОЯТЕЛЬНАЯ РАБОТА СТУДЕНТОВ В КОНТЕКСТЕ ЕВРОПЕЙСКОЙ КРЕДИТНОЙ ТРАНСФЕРНО-АККУМУЛИРУЮЩЕЙ СИСТЕМЫ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА

Гришук А.К., кандидат технических наук, Национальный транспортный университет, Киев, Украина

Язвинская Е.Н., кандидат исторических наук, Национальный транспортный университет, Киев, Украина

Ткаченко В.А., Национальный транспортный университет, Киев, Украина

Постановка проблеми. Новий підхід до потенціалу Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) у контексті сприяння академічній і професійній мобільності сучасного фахівця, підтримання його високої конкурентоспроможності на динамічному ринку праці вимагає суттєвого посилення ролі самостійної діяльності студентів, спрямованої на засвоєння ними змісту навчання, набуття професійної компетентності.

Ступінь розробленості проблеми. Проблеми організації самостійної навчальної діяльності студентів різнобічно висвітлюються в працях багатьох вітчизняних спеціалістів, серед яких: В. Андрущенко, А. Алексюк, Ю. Бабанський, М. Берещук, В. Бондарь, В. Буряк, Н. Внукова, М. Дмитриченко, М. Дяченко, В. Євдокимов, Б. Єсіпов, Л. Кандибович, О. Кравчук, В. Луценко, О. Мороз, В. Сиротюк, П. Сікорський, В. Сластьонін, Л. Спірін, М. Степко, Н. Філіпенко, І. Шимко та ін.

Мета статті. Автори знаходять новий ракурс у розгляді технології організації самостійної роботи студентів відповідно до Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи організації навчального процесу.

Основний зміст роботи. Самостійна робота студента (СРС) є однією із форм організації навчального процесу. Вона являє собою *спеціально організовану діяльність студентів з урахуванням їх індивідуальних особливостей, спрямовану на самостійне виконання навчальних завдань різних рівнів складності як на аудиторних заняттях, так й у позааудиторний час.*

Сьогодні, коли навчання розглядають як процес управління формуванням особистості майбутнього фахівця, самостійна робота є не чим іншим, як способом прищеплення прагнення та навичок до самонавчання, самовиховання і самовдосконалення впродовж усього активного трудового життя, формування самостійності й активності особистості, її репродуктивних і творчих здібностей, уміння орієнтуватися в теорії та практичних ситуаціях, ставити і самостійно вирішувати теоретичні та практичні завдання, вироблення здатності приймати на себе відповідальність, самостійно вирішити проблему, знаходити конструктивні рішення, вихід із кризової ситуації й т. ін.

Інтеграція національної системи вищої освіти до єдиного європейського простору. впровадження Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи потребує новітніх технологій навчання, серед яких важливе місце посідають технології, які підсилюють мотивації

студентів до самостійної роботи. Це, в свою чергу, зумовлює необхідність *нормативного впорядкування самостійної роботи студентів*. Тобто *самостійна робота повинна мати в усьому конкретність, підлягати перевірці, захисту й оцінюванню*. З огляду на зарубіжний досвід, слід переглянути існуючу в наших вищих навчальних закладах практику організації самостійної роботи, наповнити реальним змістом індивідуальну роботу викладача зі студентом.

У такому сенсі варто зауважити, що проблема організації самостійної діяльності не нова і є актуальною не лише для України. У зарубіжній педагогічній літературі для визначення категорії “самостійна робота” використовують ряд понять, які підкреслюють різні аспекти такої роботи. Так, німецькі педагоги категорію “самостійна робота” використовують зазвичай у тому ж значенні, яке найбільш поширене у вітчизняній педагогіці. Іноді використовується поняття “опосередковане навчання”, тобто робота, яка здійснюється під опосередкованим керівництвом викладача. Спеціалісти Австрії, Швейцарії використовують термін “тиха робота”, підкреслюючи, що робота здійснюється наодинці. У французькій та англійській педагогічній літературі можна зустріти термін “індивідуальна робота”. У США користуються терміном “незалежне навчання” (independent education), що означає таку пізнавальну діяльність, під час якої студенти отримують навчальні плани-програми й їм надається відносно велика свобода добору засобів і методів засвоєння і т. ін. [6].

У сучасній вітчизняній дидактиці самостійна робота студентів розглядається, з одного боку, як вид навчальної праці, який здійснюється без безпосереднього втручання викладача, але під його керівництвом, а з іншого – як засіб залучення студентів до самостійного оволодіння методами самостійної пізнавальної діяльності й розвитку інтелектуальних потенційних можливостей кожної особистості, але цього можна досягти лише тоді, коли вона організується і реалізується у навчально-виховному процесі як цілісна система, що пронизує всі етапи навчання студентів у вищому навчальному закладі.

Тлумачення сутності самостійної роботи, її мети залежить від загальної концепції навчального процесу. Самостійну роботу можна вважати засобом формування у студентів умінь самостійно поповнювати свої знання, орієнтуватися у потоці наукової інформації, закріплення та тренування, вироблення вмінь і навичок, якщо вбачити сутність навчання у передачі системи знань і способів діяльності. Разом з тим, оскільки навчання розглядається як формування пізнавальної діяльності, то самостійна робота виступає способом розвитку творчих здібностей та професійного мислення.

За П. Підкасистим відповідно до завдань вищої школи типи самостійної роботи студентів можна класифікувати, як відтворюючі, реконструктивно-варіативні, евристичні і творчі (дослідницькі). Скажімо, під час виконання *відтворюючих самостійних робіт* студенти мають уважно прослухати (або розглянути), запам'ятати та відтворити певний обсяг інформації. Такі роботи дозволяють опанувати навчальний матеріал, разом з тим, не сприяють розвитку творчої активності виконавців. *Реконструктивно-варіативні самостійні роботи* забезпечують відтворення не тільки окремих функціональних характеристик знань, але й структури цих знань у цілому. При виконанні *евристичних самостійних робіт* пізнавальна діяльність студентів спрямована на розв'язування проблемної ситуації, яку створює педагог. При цьому в них формується вміння бачити навчальну проблему, самостійно виявляти причину її виникнення, розробляти план розв'язання проблеми. І, нарешті, при виконанні *дослідницьких самостійних робіт* студент навчається розкривати нові сторони досліджуваних явищ, об'єктів, подій, всебічно аналізувати завдання та висловлювати власні судження. Тут виявляються усі розумові здібності студента [9].

Виділяють також індивідуальну, індивідуалізовану і колективну самостійні роботи [8].

Так, у вищому навчальному закладі існують різні види *індивідуальної самостійної роботи* – підготовка до лекцій, семінарів, лабораторних робіт, заліків, іспитів, виконання рефератів, завдань, курсових робіт і проектів, а на заключному етапі – виконання дипломного проекту. Під час організації індивідуальної самостійної роботи студентам пропонують такі види завдань: фронтальні (усі студенти отримують однакові завдання); групові (кожній групі студентів пропонуються різні, не однакові за складністю, варіанти завдань; індивідуальні (окремим студентам або всій групі дають різні, але однакові за складністю завдання).

При організації *індивідуалізованої самостійної роботи* студентам пропонують завдання з урахуванням індивідуальних відмінностей у їхніх здібностях до навчання.

Плануючи *колективну самостійну роботу* завдання розподіляють по групах. При цьому посилюється фактор мотивації і підвищується інтелектуальна активність, а також забезпечується ефективність навчальної діяльності студентів шляхом посилення взаємоконтролю.

У науково-педагогічній літературі [8] існує і така класифікація видів самостійних робіт:

- набуття нових знань і оволодіння уміннями самостійно застосовувати знання у процесі роботи з навчальною літературою, організації спостережень, експериментів, виконання аналізу формул і графіків, роботи з роздавальним матеріалом;
- закріплення й уточнення знань під час роботи з підручником, при розв’язуванні задач, перегляді навчальних фільмів;
- формування уміння застосовувати знання на практиці у процесі розв’язування задач, креслення схем тощо;
- формування умінь і навичок практичного характеру у процесі розв’язування задач, виконання лабораторних робіт практичного характеру;
- формування творчих умінь і навичок при проведенні експериментів з елементами дослідження, виконанні завдань із технічного моделювання і конструювання, розв’язуванні задач, що вимагають комплексного застосування знань.

Залежно від місця проведення виділяють два види самостійної роботи студентів [5, 278–284; 11, 360–363]:

1) *аудиторна самостійна робота студентів* (здійснюється під безпосереднім керівництвом викладача на лекціях, семінарських і практичних заняттях). Адже на аудиторних заняттях викладачі користуються такими основними групами методів навчання, як: а) організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; б) стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності; в) контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності. Певною мірою такі методи вміщують у собі і самостійну діяльність студентів. Самі ж методи засновані на активній взаємодії всіх учасників навчального процесу (інтерактивне навчання);

2) *позааудиторна самостійна робота студентів*. За обов’язковістю виконання студентом завдань виділяють три групи позааудиторної самостійної роботи – обов’язкова, бажана, добровільна (з ініціативи студента):

- обов’язкова – передбачена навчальними дисциплінами і робочими програмами (опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем, передбачених робочою програмою для самостійного вивчення; підготовка до виступу на семінарі з визначеної теми; підготовка до практичного заняття з визначеної теми; підготовка міні-наукової доповіді (ІНДЗ-реферату) з обраної теми; розв’язання та письмове оформлення задач, схем, діаграм, інших креслень; підготовка прописів для виконання лабораторних робіт; оформлення протоколів виконаних практичних чи лабораторних робіт і підготовка до їх захисту; написання (небажано: переписування) конспекту під час самостійного опрацювання теми пропущеного заняття; робота над теоретичним матеріалом курсу тими, хто користується правом вільного відвідування лекцій; систематизація вивченого матеріалу перед заліком, іспитом чи іншим підсумковим випробуванням; види завдань, які студенти самостійно виконують під час навчальної, виробничої і переддипломної практик; підготовка курсової, дипломної, магістерської роботи);

- бажана – наукова й дослідницька робота студентів, що передбачає самостійне проведення досліджень, збирання й аналіз наукової інформації, участь у роботі наукового студентського товариства (гуртка), підготовка доповідей, тез, статей на студентську конференцію і т ін.;

- добровільна (з ініціативи студента) – участь у внутрікафедральних, міжкафедральних, міжфакультетських, міжвузівських і всеукраїнських, міжнародних олімпіадах, вікторинах, конкурсах тощо.

За видами діяльності самостійну роботу студентів поділяють на:

- навчально-пізнавальну (через мислення, синтез, аналіз тощо);
- професійну (певні конкретні дії студента, що їх виконують спеціалісти в умовах виробництва).

У своїх дослідженнях науковці [10] також розглядають:

- репродуктивні самостійні роботи студентів (опрацювання лекційного матеріалу, вивчення нового матеріалу за вказаним джерелом інформації, використання теоретичного матеріалу для розв’язання задач за алгоритмом тощо);

- частково-творчі самостійні роботи (вивчення або використання матеріалу за поданими питаннями, підготовка до практичної або лабораторної роботи, розв’язання задач тощо);

- творчі самостійні роботи (ознайомлення з додатковою інформацією з теми лекції, підготовка доповіді, наукових повідомлень, рефератів, переклад спеціальної літератури, розв’язання задач нестандартними методами, виконання курсових, дипломних і магістерських робіт тощо).

Ефективність самостійної роботи студентів зумовлюється передусім сформованістю пізнавальних мотивів; адаптивними можливостями студентів до індивідуального самостійного розвитку в умовах процесу навчання у вищому навчальному закладі; якісною та доступною науково обґрунтованою інформаційно-методичною базою; чітким налагодженим контролем за її виконанням. Тому вважаємо доцільним сформулювати низку вимог щодо організації самостійної роботи:

- 1) Комплексний підхід до організації самостійної роботи студентів, поєднання її зі всіма формами аудиторної роботи.
- 2) Поєднання всіх рівнів (типів) самостійної роботи.
- 3) Чітка постановка пізнавальних задач та вмотивованість навчального завдання.
- 4) Усвідомлення студентом способів виконання самостійного навчального завдання.
- 5) Спрямованість завдань для самостійної роботи не стільки на засвоєння окремих фактів, скільки на розв'язання проблем.
- 6) Визначення видів консультаційної допомоги (затвердження графіків консультацій: настановчих, тематичних, проблемних, контролюючих).
- 7) Визначення критеріїв оцінювання досягнень студентів у процесі самостійного опанування навчального матеріалу (критерії оцінок різних типів самостійної роботи розроблюються керівником курсом та ухвалюються кафедрою відповідно до системи діагностики знань студентів. Вони доводяться до відома й усвідомлення студентів на початку вивчення курсу).
- 8) Забезпечення контролю за якістю виконання й урізноманітнення його видів і форм (колоквіум, контрольні роботи, тести тощо).
- 9) Формування необхідного методичного матеріалу для організації самостійної роботи студентів і т. ін.

Особливо значення при цьому набуває власне механізм створення інтерактивного методичного комплексу навчальної дисципліни (ІКМЗД), який згідно із сучасними вимогами подається студенту в електронному вигляді на дискеті, CD, або, найкраще, у формі Інтернет-сторінки у віртуальній бібліотеці університету.

Структура сучасних інтерактивних комплексів навчально-методичного забезпечення дисципліни, повинна містити такі основні елементи:

- навчальну програму курсу;
- робочу програму курсу;
- календарно-тематичний план проведення лекційних, семінарських і практичних (лабораторних) занять;
- модулі перевірки знань;
- індивідуальні навчально-дослідні завдання; терміни, які повинен засвоїти студент під час вивчення курсу;
- завдання для контрольних робіт із необхідним рівнем їх варіантності;
- опорний конспект лекцій з курсу;
- глосарій (словник термінів);
- методичні рекомендації до самостійного вивчення курсу (розділу, теми);
- збірник задач і завдань до практичних (лабораторних) занять з дисципліни;
- хрестоматію;
- рекомендовану літературу (базову й допоміжну);
- тести для самоконтролю;
- питання для підсумкового контролю знань (екзаменаційні та залікові);
- бібліотечні й Інтернет-ресурси;
- електронні підручники та посібники, де текстовий матеріал поєднується з графічним зображенням, показом документів тощо;
- графічні матеріали й інші візуальні засоби, зразки, фонд законодавчих та інструктивних документів і т. ін. [5, 262–263].

Такий комплекс бажано розширити за рахунок підготовки авторських підручників із глосарієм, посібників для самостійної роботи з тематичним оглядом літератури, вправами для закріплення матеріалу, тестами для самоперевірки знань тощо.

Таким чином, змінення методології процесу навчання, переорієнтація останнього з лекційно-інформативної на індивідуально-диференційовану, особистісно-орієнтовану форму, на підвищення ролі самоосвіти студента вимагає нових підходів до планування СРС, створення для неї нових форм і методів, виділення часу, приміщення, технічних ресурсів і т. ін. Складність проблеми полягає передусім у необхідності оптимізації комбінації часу на лекційні заняття та на виконання самостійної

роботи з різних дисциплін. На даний час така комбінація не перевищує співвідношення 1:1, тоді як у європейських країнах Болонського процесу й у США відзначається стійка тенденція зниження загального часу на читання лекцій і зростання часу на самостійну роботу студентів (у приблизному співвідношенні 1:3) [5, 83]. Саме таке, триразове перевищення часу на самостійну роботу студентів порівняно з лекційно-семінарською формою занять вважається найефективнішим для поліпшення якості підготовки фахівців.

Для досягнення зазначеного оптимуму необхідно провести неймовірно велику роботу зі створення відповідних форм і методів організації самостійної роботи студентів передусім у вищих навчальних закладах технічного профілю.

Так, у Національному транспортному університеті згідно розпорядження першого проректора “Про організацію самостійної навчальної роботи студентів в умовах ЄКТС” № 12 від 22.09.2015 [3], з метою забезпечення виконання вимог Закону України “Про вищу освіту” [1] та наказу Міністерства освіти і науки України “Про особливості формування навчальних планів на 2015–2016 навчальний рік” від 26.01.2015 р. [2] активізувалась діяльність всіх підрозділів закладу щодо корегування організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти відповідно до обсягу, видами, трудомісткістю, змісту.

Першочергову увагу приділено:

- корегуванню робочих навчальних програм, враховуючи при цьому, що на обсяг СРС може відводитись до 2/3 кредиту ЄКТС;
- приведенню зазначеного обсягу, трудомісткості та змісту СРС у розробці графіків СРС для студентів відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня, курсу, академічної групи;
- підготовці та доведення до відома кожного студента “Індивідуального навчального плану студента”;
- приведенню “Індивідуального навчального плану студента” у відповідність з робочими навчальними планами та графіками СРС факультетів;
- складанню на кафедрах графіків проведення викладачами консультацій і графіків виконання студентами курсових робіт (проектів);
- визначенню критеріїв оцінювання різних видів СРС в рамках поточного семестрового оцінювання знань і т. ін.

Не менш важливою є структуризація та класифікація різновидів СРС, а також розподіл годин на проведення кожного з них (у табл. 1 пропонуються витрати часу при розподілі СРС за змістом, обсягом, видами та трудомісткістю).

Таблиця 1

	Форми СРС	Витрати часу
1	ПП – підготовка до семінарських, практичних занять, лабораторних робіт занять	2 години на пару
2	ПМК – підготовка до модульного контролю	4 год. на семестр
3	ППК – підготовка до підсумкового контролю (екзамен/залік)	4
4	ІНДЗ – підготовка рефератів	4 год. на семестр
5	ІНДЗ – підготовка конспектів з теми/модуля за заданим планом або планом, який студент розробив самостійно	4 год. на семестр
6	ІНДЗ – підготовка анотацій/бібліографічних описів прочитаної додаткової літератури)	4 год. на семестр
7	ІНДЗ – підготовка анотацій/конспектів за результатами екскурсійного відвідування музеїв	4 год. на семестр
8	ІНДЗ – підготовка курсових робіт	20 год. на семестр
9	ІНДЗ – підготовка дипломних (бакалаврських і магістерських) робіт	60

Висновки.

1. Болонський процес з його орієнтацією на усвідомлене самовдосконалення впродовж життя, самоосвіту та самовиховання висуває нові вимоги до планування й організації самостійної роботи студентів, яка поступово перетворюється на провідну форму організації навчального процесу.

2. Впровадження Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи організації навчального процесу (ЄКТС) вимагає передусім нормативного впорядкування самостійної роботи студентів. СРС повинна мати в усьому конкретність, підлягати перевірці, захисту й оцінюванню.

3. В умовах ЄКТС педагогічна та методична майстерність викладача полягає у створенні оптимальних умов, які б спонукали студентів, до самостійного пошуку, саморозвитку, самовдосконалення, індивідуальної творчої роботи. Ефективність самостійної роботи студентів при цьому зумовлюється перш за все сформованістю пізнавальних мотивів; адаптивними можливостями студентів до індивідуального самостійного розвитку в умовах процесу навчання у вищій школі; якісною та доступною науково обгрунтованою інформаційно-методичною базою; чітким налагодженим контролем за її виконанням.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII.
2. Про особливості формування навчальних планів на 2015–2016 навчальний рік : Наказ Міністерства освіти і науки України від 26.01.2015 № 47.
3. Про організацію самостійної навчальної роботи студентів в умовах ЄКТС : Розпорядження першого проректора НТУ від 22.09.2015 № 12.
4. Гришук О.К. Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система організації навчального процесу (ECTS) / О. К. Гришук, О.М. Язвінська В. А. Ткаченко // Вісн. Нац. транс. ун-ту. Серія “Технічні науки” : [вип. 1(31)]. – К. : НТУ, 2015. – 600 с. – С. 126–135
5. Дмитриченко М. Ф. Вища освіта і Болонський процес: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / М. Ф. Дмитриченко, Б. І. Хорошун, О. М. Язвінська, В. Д. Данчук. – К. : Знання України, 2006. – 440 с.
6. Кравчук О. М. Сутність самостійної роботи студентів [Електронний ресурс] / О. М. Кравчук. – Режим доступу : <http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/4087/1/Kravchuck>
7. Лукашук В. І. Модернізація української вищої освіти в контексті Болонського процесу / В. І. Лукашук // Український соціум. – 2013. – № 3(46). – С. 78–86.
8. Мороз О.Г. Підготовка майбутнього вчителя : зміст та організація : [навч. посіб.] / О. Г. Мороз, В. О. Сластьонін, Н. І. Філіпенко. – К. : Правда Ярославічів, 1997. – 168 с.
9. Пидкасистый П. И. Самостоятельная познавательная деятельность в обучении : Теоретико-экспериментальное исследование / П. И. Пидкасистый. – М. : Педагогика, 1980. – 240 с.
10. Стратегія посилення самостійної роботи студентів у контексті приєднання України до Болонського процесу : [матеріали всеукр. наук.-метод. конф. ; 14–15 груд. 2004 р. / Г. В. Стадник та ін. (ред.). – Харків : ХНАМГ, 2004. – 243 с.
11. Язвінська О.М. Організація самостійної роботи студентів в контексті кредитно-модульної системи організації навчального процесу // 64 наук.-практ. конф. професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та структурних підрозділів Нац. транс. ун-ту : [тези доп.] – К. : НТУ, 2008. – 462 с. – С. 360–363.

REFERENCES

1. About higher education: Law of Ukraine of 01.07.2014 p. № 1556-VII. (Ukr)
2. About singularities of the formation of the curricula for the academic year of 2015–2016 : Order of Department of the education and science of Ukraine of 26.01.2015 № 47. (Ukr)
3. About the organization of students’ self work in a context of ECTS : Instruction of the first pro-rector of National transport university of 22.09.2015 № 12. (Ukr)
4. Gryshchuk, O.K., Yazvinska, O.M., Tkachenko, V.A. (2015). European community course credit transfer system of the educational process (ECTS). Visnyk of National transport university. Kyiv: NTU, 600 p. Vol. 31 (pp. 126–135). (Ukr)
5. Dmitrichenko, M.F., Horoshun, B.I., Yazvinska, O.M., Danchuk, V.D. (2006). Higher education and Bologna process. Tutorial manual. Kyiv: Znannya Ukrainy, 440 p. (Ukr)
6. Kravchuck, O.M. (2014). The essence of students’ self work [Electronic resource]. – Access: <http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/4087/1/Kravchuck>. (Ukr)
7. Lukashuck, V.I. (2013). The upgrade of the Ukrainian higher education in the Bologna process’s context. Ukraynsky sotsium, 3(46), pp. 78–86. (Ukr)
8. Moroz, O.G., Slactionin, V.O., Filipenko, N.I. (1997). The education of the future teacher : the content and the organization. Tutorial manual. Kyiv: Pravda Yaroslavychiv, 168 p. (Ukr)
9. Pidkasty, P.I. (1980). The independent informative activity in a training : The theoretical-experimental research. Moscow: Pedagogika, 240 p. (Rus)

10. The strategy of a gain of students' self work in a context of the Ukraine's association to the Bologna process. (2004) Proceedings of the Allukrainian scientific conference. Kharkov: HNAMEG, 243 p. (Ukr)

11. Yazvinska, O.M. (2008). The organization of students' self work in a context of European community course credit transfer system of the educational process. Proceedings of the 64th scientific conference of the National transport university. Kyiv: NTU, 462 p. (pp. 360–363). (Ukr)

РЕФЕРАТ

Гришук А.К. Самостійна робота студентів у контексті Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи організації навчального процесу / А.К. Гришук, О.М. Язвінська, В.А. Ткаченко // Вісник Національного транспортного університету. Серія «Економічні науки». Науково-технічний збірник. – К. : НТУ, 2015. – Вип. 3 (33).

У статті висвітлено новий підхід у розгляді технологій організації самостійної роботи студентів відповідно до Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи організації навчального процесу (ЄКТС), серед яких важливе місце посідають технології, які підсилюють мотивації студентів до самостійної роботи. Це, в свою чергу, зумовлює необхідність нормативного впорядкування самостійної роботи студентів: самостійна робота повинна мати в усьому конкретність, підлягати перевірці, захисту й оцінюванню. Запропонована методика організації самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів технічного профілю.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ЄВРОПЕЙСЬКА КРЕДИТНА ТРАНСФЕРНО-НАКОПИЧУВАЛЬНА СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ (ЄКТС), САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ, ТИПОЛОГІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ, ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.

ABSTRACT

Gryshchuk, O.K., Yazvinska, O.M., Tkachenko, V.A. The students' self work in a context of the European community course credit transfer system of the educational process. Visnyk National Transport University. Series «Economic sciences». Scientific and Technical Collection. – Kyiv: National Transport University, 2015. – Issue 3 (33).

In the article the new approach to application of technologies of the organization of students' self work in a context of the European community course credit transfer system (ECTS). The important place among them is occupied with the technologies strengthening the students' motivation to the self work. It, in turn, predetermines necessity of standard ordering of the students' self work: it demands the concreteness, the control, the estimation. The method of the organization of the students' self work of higher educational institutions of a technical profile is offered.

KEYWORDS: EUROPEAN COMMUNITY COURSE CREDIT, TRANSFER SYSTEM OF THE EDUCATIONAL PROCESS (ECTS), STUDENTS' SELF WORK, TYPOLOGY OF STUDENTS' SELF WORK, FORMS OF THE ORGANIZATION OF STUDENTS' SELF WORK.

РЕФЕРАТ

Гришук, А.К. Самостоятельная работа студентов в контексте Европейской кредитной трансферно-аккумулирующей системы организации учебного процесса [Текст] / А.К. Гришук, Е.Н. Язвинская, В.А. Ткаченко // Вестник Национального транспортного университета. Серия «Экономические науки». Научно-технический сборник. – К. : НТУ, 2015. – Вып. 3 (33).

В статье отражен новый подход к применению технологий организации самостоятельной работы студентов в контексте Европейской кредитной трансферно-аккумулирующей системы организации учебного процесса, среди которых важное место занимают технологии, усиливающие мотивацию студентов к самостоятельной работе. Это, в свою очередь, предопределяет необходимость нормативного упорядочивания самостоятельной работы студентов: самостоятельная работа требует конкретности, контроля, оценивания. Предложена методика организации самостоятельной работы студентов высших учебных заведений технического профиля.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ЕВРОПЕЙСКАЯ КРЕДИТНАЯ ТРАНСФЕРНО-АККУМУЛИРУЮЩАЯ СИСТЕМА ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА, САМОСТОЯТЕЛЬНАЯ РАБОТА СТУДЕНТОВ, ТИПОЛОГИЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ, ФОРМЫ ОРГАНИЗАЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ.

АВТОРИ:

Гришук Олександр Казимирович, кандидат технічних наук, професор, завідувач кафедри туризму, проректор з навчальної роботи Національного транспортного університету, академік

Транспортної академії України, Відмінник освіти України, нагороджений Почесним знаком Міністерства освіти і науки України “Петро Могила”, e-mail: gryshchuk@ntu.edu.ua, тел. +380442804667, Україна, 01010, м. Київ, вул. Суворова, 1.

Язвінська Олена Миколаївна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права Національного транспортного університету, Відмінник освіти України, e-mail: history@ntu.edu.ua, тел. +380442846807, Україна, 01010, м. Київ, вул. Кіквідзе 42.

Ткаченко Валентина Андріївна, доцент кафедри транспортного права та логістики Національного транспортного університету, начальник навчально-методичного відділу Національного транспортного університету, e-mail: tva-ntu@ukr.net, тел. +380442804582, Україна, 01010, м. Київ, вул. Суворова, 1.

AUTHORS:

Gryshchuk O.K. Ph.D., professor, National Transport University, head of the department «Tourism», pro-rector on educational work, e-mail: gryshchuk@ntu.edu.ua, tel. +380442804667, Ukraine, 01010, Kyiv Suvorov St., 1.

Yazvinska O.M., candidate of historical sciences, National Transport University, associate professor of the department «Theory and History of State and Law», e-mail: history@ntu.edu.ua, tel. +380442846807, Ukraine, 01010, Kyiv, Kikvidze St., 42.

Tkachenko V.A., National Transport University, associate professor of the department «Transportation Law and Logistics», the chief of the study-methodical department of National Transport University, e-mail: tva-ntu@ukr.net, тел. +380442804582, Ukraine, 01010, Kyiv Suvorov St., 1.

АВТОРЫ:

Гришук Александр Каземирович, кандидат технических наук, профессор, заведующий кафедры туризма, проректор по учебной работе Национального транспортного университета, академик Транспортной академии Украины, Отличник образования Украины, награжден Почетным знаком Министерства образования и науки Украины “Петр Могила”, e-mail: gryshchuk@ntu.edu.ua, тел. +380442804667, Украина, 01010, г. Киев, ул. Суворова, 1.

Язвинская Елена Николаевна, кандидат исторических наук, доцент, доцент кафедры теории и истории государства и права Национального транспортного университета, Отличник образования Украины, e-mail: history@ntu.edu.ua, тел. +380442846807, Украина, 01010, г. Киев, ул. Киквидзе 42, к. 316.

Ткаченко Валентина Андреевна, доцент кафедры транспортного права и логистики Национального транспортного университета, начальник учебно-методического отдела Национального транспортного университета, e-mail: tva-ntu@ukr.net, тел. +380442804582, Украина, 01010, г. Киев, ул. Суворова, 1.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Хорошун Б.І., доктор історичних наук, професор, Національний транспортний університет, завідувач кафедри теорії та історії держави і права, Київ, Україна.

Мельниченко О.І., кандидат технічних наук, професор, Національний транспортний університет, професор кафедри транспортного права і логістики, Київ, Україна.

REVIEWER:

Horoshun B.I., Ph.D., Historical (Dr.), professor, National Transport University, head of the department «Theory and History of State and Law», Kyiv, Ukraine.

Melnichenko O.I., Ph.D., professor, National Transport University, professor of the department «Transportation Law and Logistics», Kyiv, Ukraine.